

NASLOVNICI POD ROB

Akvareli zbrani v grafični zbirki Janeza Vajkarda Valvasorja, iz leta 1685, s predstavitvijo katerih nadaljujemo tudi na naslovnici pete številke *Erjavecije*, veljajo za najstarejši slovenski odonatološki dokument.

V Valvasorjevi grafični zbirki je za biologe še posebej zanimiv 18. zvezek, ki na 163 listih ponuja 234 barvnih rastlinskih in živalskih akvarelov. Vsebinsko tega zvezka ter posamezne v njem upodobljene rastline in živali so imeli slovenski biologi priložnost podrobneje spoznati šele leta 1989. Takrat je bil namreč na razstavi ob 300 letnici Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske v Ljubljani, kot edini razstavljen prav "biološki" zvezek grafične zbirke, ki je od leta 1690 last zagrebške nadškofije.

Slike, zbrane v 18. zvezku so nedvomno nastale v naših krajih, v Valvasorjevi grafični delavnici na Bogenšperku, pripisati pa jih gre verjetno avtorjevi lastni roki. Vse so neimenovane, kar jim nekoliko zmanjšuje vrednost, naslikane pa so tako zvesto predlogam, da njihova določitev večinoma ni predstavljala težav. Čeprav so na skoraj treh četrtinah listov upodobljene rastline, lahko med ostalimi, na katerih so upodobljene živali oziroma njihovi deli, najdemo tudi kačje pastirje. Na več listih so zraven rastlin naslikane tudi živali ali kakšni drugi predmeti, zlasti pa so zanimivi nekateri listi, katerim so posebej vlepljene različne manjše risbe, za katere obstaja možnost, da so delo drugega slikarja. Modremu bleščavcu (*Calopteryx virgo* ssp. *padana*), ki smo ga predstavili na naslovnici tretje številke biltena, in navadnemu gadovcu (*Echium vulgare*) na listu 74, dela tako družbo naknadno vlepljena risba prstana. Modri bleščavec pa ni edini kačji pastir, ki ga najdemo upodobljenega. Na listu 29 je upodobljena samica modrega ploščca (*Libellula depressa*), čudovito pa je naslikan tudi samec modrega ploščca na listu 30. Pričujočo naslovnico krasi akvarel samca in samice iz rodu *Gomphus*, ki ju najdemo na listu 52.

Vsi, ki bi o rastlinah in živalih v Valvasorjevi grafični zbirki želeli vedeti več, poiščite v knjižnici posebni odtis revije *Proteus* 52(10), v katerem predstavljajo avtorji Tone Wraber, Matija Gogala, Janez Gregori in France Adamič, zgoraj povzeto veliko podrobneje v sliki in besedi.

(M.B.)